

Nr 249.

Ankom till riksdagens kansli den 16 december 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ytterligare utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Driftbudgeten.

Femte huvudtiteln.

1:o) **Yrkesinspektionen: Avlöningar.** I propositionen nr 352 har Kungl. Maj:t (bilaga 1, punkt 1, sid. 5—9 av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 5 december 1941) föreslagit riksdagen medgiva, att den i avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1941/42 överskridas med högst 20,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag avser en tillfällig förstärkning under ett års tid av yrkesinspektionens arbetskrafter för tillsyn av arbetsplatser, där risk för gengasförgiftning föreligger. Personalutvidgningen för denna tid skulle omfatta sex ingenjörsutbildade befattningshavare placerade i lönegraden Ex 21, varjämte ett mindre belopp beräknats för härav föranledda utgifter för tillfällig skrivhjälp.

Av kostnaderna föreslås utgifterna för löner och för tillfällig skrivhjälp — sammanlagt för ett år beräknade till 39,240 kronor — skola bestridas från den i yrkesinspektionens avlöningsstat upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal, utgifterna för rörligt tillägg från den i samma stat upptagna anslagsposten till dylika tillägg samt utgifterna för kristillägg från femte huvudtiteln anslag till kristillägg. Ungefär hälften av kostnaderna hava beräknats falla på budgetåret 1941/42.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att den i avlöningsstaten för yrkesinspektionen upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal må för budgetåret 1941/42 överskridas med högst 20,000 kronor.

2:o) **Ekonomibyggnader vid Sundbo yrkeshem.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, sid. 9—11) föreslagit riksdagen att till Ekonomibyggnader vid Sundbo yrkeshem å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

Genom anslaget skulle medel ställas till styrelsens för statens yrkeshem Sundbo förfogande för återuppbyggande av hemmets ekonomilokaler, vilka förstörts genom brand, ävensom viss maskinanskaffning.

Kostnadsförslaget upptager följande poster:

Grävnings-, gjutnings- och snickeriarbeten enl. anbud	kronor	73,500
Djupborrning och vattenledningar	»	2,000
Elektrisk installation jämte elektrisk motor	»	3,000
Hiss för foder	»	1,500
Gödselbrunn och avloppsledningar	»	400
Mjölkmaskiner jämte installation	»	3,000
Hönshus, fristående	»	3,000
Vagnslider, fristående	»	2,000
Diverse utgifter	»	1,600

Summa kronor 90,000.

Byggnadsstyrelsen har i infortrat yttrande förklarat sig icke hava något att erinra i ärendet.

Utskottet.

I likhet med departementschefen anser utskottet angeläget, att yrkeshemmet Sundbo snarast erhåller nya ekonomibyggnader i stället för de nyligen nedbrunna. Vidkommande kostnadsförslaget förefaller det utskottet som om vissa däri upptagna poster borde kunna nedbringas. Under förutsättning att förslaget i detta syfte underkastas förnyad prövning, har utskottet dock funnit sig böra tillstyrka den föreslagna medelsanvisningen.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Ekonomibyggnader vid Sundbo yrkeshem* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 90,000 kronor.

3:o) **Civilt luftskydd: Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, sid. 11—13) föreslagit riksdagen att till Civilt luftskydd: Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

Enligt 3 § 1 mom. lagen den 31 mars 1938 (nr 90) om förfoganderätt för luftskyddets behov äger länsstyrelse, då det prövas nödvändigt för luftskyddsändamål, taga i anspråk markområden, byggnader, utrymmen, transportmedel, utrustningspersedlar, materialier och annan egendom, som tillhör eller innehaves av enskilda. Enligt 4 § 1 mom. samma lag är ägare

eller innehavare av anläggning, inrättning, fastighet eller annan egendom, för vilken luftskyddsplan uppgjorts eller luftskydd eljest erfordras, pliktig att tåla eller vidtaga de åtgärder med avseende å egendomen ävensom dess inredning och utrustning, som av länsstyrelsen prövas erforderliga för luftskyddets genomförande. För åtgärd, som avses i 3 § 1 mom. eller 4 § 1 mom. är ägare eller innehavare av egendom, som beröres av åtgärden, berättigad till ersättning av kronan med belopp, vars storlek bestämmes enligt vissa angivna grunder (5 § 1 mom.). Ersättning utgår dock icke till kommun för materiel, som inom luftskyddsområde, vartill kommunen hör, tages i anspråk för ordnings- eller vakttjänst, brandtjänst, indikerings-, sanerings- eller röjningstjänst, reparationstjänst, sjukvårdstjänst eller annan luftskyddstjänst, ej heller för mistad avkastning eller nytta av annan kommunen tillhörig egendom, som tages i anspråk med nyttjanderätt (5 § 2 mom.). Anspråk på ersättning för åtgärd, som avses i 3 § 1 mom. eller 4 § 1 mom., skall prövas i den ordning, som är stadgad beträffande rekvisition för krigsmaktens behov (6 §). Länsstyrelses befogenheter att taga egendom i anspråk kunna av länsstyrelsen överlåtas å luftskyddschef (14 §). Ersättning för egendom, som rekvirerats för luftskyddets behov, skall enligt beslut av Kungl. Maj:t gäldas från det å förskottsstat för försvarsväsendet under sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till förstärkning av den civila administrationen m. m.

Av statsrådsprotokollet framgår, att — ehuru anskaffande för luftskyddets behov av egendom för ändamål, som vederbörande kommun icke är pliktig tillgodose, såsom regel bör ske med anlitan av rekvisitionsförfarande — nämnda anskaffningssätt i vissa undantagsfall antingen icke kan eller av praktiska skäl icke lämpligen bör anlitas. Möjlighet har därför ansetts böra öppnas att för sådana fall ändock lämna ersättning av statsmedel. Givetvis bör sådan ersättning icke utgå, då kommun eller enskild har att svara för de kostnader varom är fråga. Med hänsyn till vikten av att denna avgränsning iakttages vid ärendenas bedömande, föreslås, att — i varje fall intill dess hithörande spörsmål komma under omprövning i samband med slutförandet av den nu pågående utredningen om revision av luftskyddslagstiftningen — frågan huruvida ersättning av statsmedel bör utgå eller ej i varje särskilt fall skall prövas av Kungl. Maj:t.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall ett särskilt anslag anvisas för ändamålet. Då storleken av medelsbehovet intill budgetårets slut icke låtit sig beräkna, har anslaget givits formen av förslagsanslag och upptagits till belopp motsvarande vad som på grund av de nu föreliggande ansökningarna enligt preliminär granskning kunnat beräknas komma att utgå. I enlighet härmed har anslaget upptagits till 300,000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Civilt luftskydd: Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

4:o) **Förberedande åtgärder för samordnande av hemortsförsvaret.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, sid. 13—15) föreslagit riksdagen att till Förberedande åtgärder för samordnande av hemortsförsvaret å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Med förslaget avses visst förberedelse- och planlägningsarbete, som ansetts erforderligt under fredstid för åstadkommande av ändamålsenlig och effektiv samverkan i krig inom hemortsförsvaret. Kungl. Maj:t skulle uppdraga åt erforderligt antal personer att, envar inom visst område, verkställa arbetet. I regel skulle dessa områden utgöras av länen. Föreläge särskilda skäl därtill, skulle undantag dock kunna göras från denna regel. Ersättning för uppdraget skulle av statsmedel utgå dels i form av gottgörelse för mistade avlöningsförmåner, dels ock — utöver nämnda gottgörelse — i form av ett månatligt arvode å högst 200 kronor. Till dem, som vore bosatta å annan ort än stationeringsorten, skulle dessutom under tjänstgöring å sistnämnda ort utgå tjänstgöringstraktamente med 9 kronor 50 öre för dygn, om vederbörande vore familjeförsörjare, och med 6 kronor 40 öre för dygn i annat fall. Under resor i tjänsten skulle resekostnads- och traktamentsersättning utgå enligt allmänna resereglementets rese- och traktamentsklass II C.

Kostnaderna hava för innevarande budgetår beräknats till 250,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker, att ifrågavarande åtgärder, vilka avse en effektivisering av hemortsförsvaret, vidtagas utan avvaktan på lösningen av hela den fråga om samordning av hemortsförsvarets olika grenar som är föremål för utredning av 1941 års hemortsförsvarsakkunniga. Då utskottet ej heller funnit anledning till erinran mot de föreslagna ersättningsgrunderna, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Förberedande åtgärder för samordnande av hemortsförsvaret* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 250,000 kronor.

Stockholm den 16 december 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 248.